

Prikaz
UDK 572.9

CURRENT ANTHROPOLOGY

Decembar 1982. Vol. 23, broj 6

Sadržaj:

Johan R. Alden: Trgovina i politika u proto-elamitskom Iranu

Alice Littlefield, Leonard Lieberman, Larry T. Reynolds: Redefiniranje rase: mogući prenos koncepta u fizičku antropologiju

Roger Tengwall, John Jackson: Ljudski položaj u nultoj gravitaciji

Fred H. Smith: Gornja pleistocenska hominidna evolucija u južnom dijelu centralne Evrope: pregled dokaza i analize trendova

Scott Atran: Gruba interpretacija Srednjeg Istoka

A. P. Okladnikov, G. A. Pospelova: Ulalinka, najstarije paleolitsko nalazište u Sibiru

Novosti međunarodnog udruženja antropoloških i etnoloških znanosti (I U A E S)

John R. Alden

Trgovina i politika u proto-elamitskom Iranu

Za vrijeme proto-elamitskog perioda, 3300 — 2800. pr. n. e., uzdigla se politička i ekonomska hegemonija na jugozapadnom planinskom dijelu Irana. Moć te hegemonije proizlazila je iz kontrole gotovo sviju važnijih trgovačkih putova između iranske visoravni i Mezopotamije, a njezin domašaj određuje se nekim stilovima u keramici, umjetnosti i arhitekturi, kao i upotrebom specifičnog sistema pisanja i bilježenja (radi se o posebnoj vrsti slikovnog pisma koje do danas nije dešifrirano — op. p. S. Č.). Proto-elamitski utjecaj brzo raste u posljednjim stoljećima četvrtog milenija pr. n. e. i jednako brzo opada kada je uvedena pomorska trgovina kroz perzijsku struju, nekoliko stoljeća kasnije. Toj rekonstrukciji idu u prilog nezavisni dokazi — omjeri uvezenih i izvezenih materijala iz Farukhabada, sjedišta izvan proto-elamitske sfere utjecaja u nizinski dio zapadnog Irana. Ovaj članak naglašava ulogu koju može imati trgovina na velike udaljenosti u usponu i padu prethistorijskih kompleksnih društava. Proto-elamitska hegemonija bila je politički i socijalni fenomen, ali zasnivala se prvenstveno na eksploataciji jedne ekonomske situacije. Jer, značajan faktor nije bila promjena u načinu proizvodnje ili kontrola nad sredstvima za proizvodnju kao što su plodna (obradiva) zemlja ili prirodni izvori, već kontrola nad trgovinom.

Alice Littlefield, Leonard Lieberman, Larry T. Reynolds

Redefiniranje rase: mogući prenos koncepta u fizičku antropologiju

Analiza udžbenika iz fizičke antropologije, objavljenih u SAD-u u razdoblju od 1932 — 1979. godine pokazuje značajan pad u podržavanju kon-

cepta rase, posebno u sedamdesetim godinama. Prije sedamdesetih godina velika većina tekstova izražavala je gledište da rase postoje i da je koncept rase validno oruđe za deskripciju i studij ljudskih varijacija. Međutim, sedamdesetih godina veliki broj tekstova odbacio je koncept rase i ne-rasno gledište postaje jedno od najučestalijih od 1975 — 1979. godine.

Iako akumulacija novog znanja o ljudskim varijacijama doprinosi promjeni u udžbeničkim tretmanima rase, ovdje se pokazuje da su promjene u okviru socijalnog konteksta antropologije, također veoma značajne. Politički milje šezdesetih godina spojen s brzom institucionalnom ekspanzijom antropologije i promjenljivim sociokulturnim karakteristikama antropologa i njihovih studenata — doprinose propasti koncepta rase u udžbenicima fizičke antropologije.

Roger Tengwall, John Jackson

Ljudski položaj u nultoj gravitaciji

U tom se članku prezentiraju novi neobjavljeni podaci iz eksperimenta Skylab, koji nam pružaju metričku deskripciju čovjekovog položaja u svemiru, gdje nema gravitacije koja aktivira položajne reflekse. Raspravlja se o nekim implikacijama spomenutog problema.

Fred H. Smith

Gornja pleistocenska hominidna evolucija u južnom dijelu centralne Evrope

U južnom dijelu centralne Evrope nalaze se prilično veliki i značajni primjerci arhaičkog i ranog suvremenog homo sapiensa, koji datiraju iz gornjeg pleistocena. Ti hominidni primjerci često nisu uzimani u obzir prilikom diskusija o prirodi i odnosima između arhaičkog i modernog homo sapiensa u Evropi. Intencija članka je da istraži trendove u gornjoj pleistocenskoj hominidnoj evoluciji u južnom dijelu centralne Evrope i da ih korelira s oblicima suvremene hominidne evolucije u obližnjim (graničnim) područjima. Zaključeno je da postoji različit morfološki kontinuum između neandertalca i ranih suvremenih hominida u južnom dijelu centralne Evrope, te da taj kontinuum čini (gotovo) refleksiju jednog prirodnog prijelaza od neandertalca k ranom suvremenom homo sapiensu. Aspekti tog prijelaza vidljivi su isto tako i u rijetkim fosilnim zapisima sjevernog dijela centralne Evrope. Oblici u zapadnoj Evropi i njihov odnos s južnim dijelom centralne Evrope manje su jasni.

Novosti međunarodnog udruženja antropoloških i etnoloških znanosti (IUAES)

U rubrici — Novosti međunarodnog udruženja antropoloških i etnoloških znanosti (IUAES) — nalazimo niz zanimljivih informacija o predstojećem XI međunarodnom kongresu antropoloških i etnoloških znanosti (ICAES), koji se treba održati u Kanadi, u periodu od 14 — 25. kolovoza 1983. godine. Planovi i pripreme za kongres u punom su jeku. Kongres je koncipiran tako da bi se održao u dvije faze i na dvjema lokacijama. Prva faza (14 — 17. kolovoz 1983.) održat će se u kanadskom gradu Quebecu, a druga faza u Vancouveru od 20 — 25. kolovoza 1983. godine.

Opće prihvaćeni program XI ICAES-a centrirat će se na temi »Antropologija i javnost: komunikativnost znanstvenih pojmova (ideja)«. U prvoj fazi Kongresa dodatni naglasci bit će na podtemi: »Implikacije antropologije: ideologija, teorija i praksa«.

Izvršni komitet Kongresa, na svom sastanku u Vancouveru (20—23. travnja 1982. godine) razmotrio je, na prijedlog dra Pavla Rudana* iz Zagreba mogućnost održavanja slijedećeg ICAES u Zagrebu 1988. godine. Međutim, detaljnom organizacijom kongresa bavio bi se jugoslavenski odbor za organizaciju spomenutog kongresa na čelu s dr H. Maverom. Znanstvena organizacija kongresa bila bi u kompetenciji znanstvenog odbora kojeg bi činili jugoslavenski znanstvenici. Članstvo u odboru odredilo bi se u okviru jugoslavenskih antropoloških/etnoloških društava. Izvršni odbor IUAES podržat će nominaciju Zagreba, odnosno Jugoslavije (na predstojećem Kongresu u Vancouveru 1983.) — za održavanje slijedećeg Međunarodnog kongresa antropoloških i etnoloških znanosti u Zagrebu 1988. godine.

Snježana ČOLIĆ

* Dr Pavle Rudan naš je poznati fizički antropolog